

Η ανάπτυξη ενός προγράμματος Π.Ε. ακολουθεί την εξής πορεία:

(ενδεικτικά)

1^ο Στάδιο: Δημιουργία ομάδας

- Δημιουργία παιδαγωγικής ομάδας εκπαιδευτικών. Προσπάθεια για συμμετοχή στη παιδαγωγική ομάδα εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων.
- Δημιουργία ομάδας μαθητών. Σε κάθε συμμετέχουν ή όλοι οι μαθητές **ενός τμήματος**.
- Ενημέρωση των Γονέων και Κηδεμόνων των μαθητών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα για τους στόχους του προγράμματος και τις δραστηριότητές του.

2^ο Στάδιο: Επιλογή του θέματος

- Η παιδαγωγική ομάδα σε συνεργασία με τους μαθητές επιλέγουν το θέμα, δίνοντας προτεραιότητα σε θέματα του τοπικού περιβάλλοντος.
- **Η Θεματολογία** των Προγραμμάτων Π.Ε. σύμφωνα με την εγκύκλιο του ΥΠΑΙΘ)

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2022-2023

- Κλιματική αλλαγή – Ανθρωπογενείς -Φυσικές καταστροφές
- Τοπικό φυσικό περιβάλλον, τοπικά οικοσυστήματα, βιοποικιλότητα, απειλούμενα είδη,ζωϊκή παραγωγή και αγροτική καλλιέργεια, προστατευόμενες περιοχές
- Υγειονομική κρίση, Περιβάλλον, Αειφορία
- Αειφόρο Σχολείο, αειφορική διαχείριση υλικών και άυλων πόρων της κοινότητας
- Βιώσιμη ανάπτυξη
- Αειφόρος κατοικία, βιοκλιματική αρχιτεκτονική, ασφάλεια των τεχνο-υποδομών στο
- δομημένο περιβάλλον, βιώσιμοι ελεύθεροι χώροι-αειφορική χρήση και αξιοποίησή τους
- Εναλλακτικές μορφές ενέργειας
- Ενεργειακό ζήτημα, οικολογικό/ενεργειακό αποτύπωμα στο σχολείο και στο σπίτι
- Διατήρηση και προστασία αστικού και περιαστικού πρασίνου
- Το περιβάλλον ως πεδίο συνάντησης των πολιτισμών
- Περιβάλλον και Μνημεία, αρχαιολογικοί χώροι και ιστορικοί τόποι
- Περιβάλλον και Ιστορία, μυθολογία, λαογραφία, τέχνη
- Οικοσυστήματα, δομή και λειτουργία χερσαίων και υδατικών συστημάτων
- Ρύπανση, μόλυνση και υποβάθμιση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος
- Περιβαλλοντικοί κίνδυνοι και διαχείρισή τους
- Αλλαγή χρήσεων γης, αστυφιλία, οικολογική επιβάρυνση
- Βιοτεχνολογικές εφαρμογές και περιβάλλον
- Διαχείριση Φυσικών Πόρων και βιωσιμότητα
- Αστική ανάπτυξη, οδικά δίκτυα, ασφαλής χρήση των δημοσίων χώρων
- Αγροτική ανάπτυξη, τουρισμός, εναλλακτικός/οικολογικός τουρισμός
- Καταναλωτικά πρότυπα και περιβάλλον
- Βιομηχανική ρύπανση-γεωργική ρύπανση
- Ηλιακή ακτινοβολία, ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία και επιπτώσεις
- Αξιοποίηση εργαλείων ΤΠΕ στην εκπαίδευση για τον περιβάλλον (π.χ. παραγωγή βίντεο, κινούμενη εικόνα, ψηφιακή τέχνη)
- Άλλο (στην κατηγορία αυτή εντάσσεται οποιοδήποτε πρόγραμμα δεν περιλαμβάνεται στις ως άνω κατηγορίες)

Η ανάπτυξη ενός προγράμματος ακολουθεί την εξής πορεία (ενδεικτικά)

3^ο Στάδιο: Στόχοι

Οι στόχοι καλό θα είναι να είναι **λίγοι, μικροί και εφικτοί** στην πραγμάτωσή τους, να ανταποκρίνονται στη σφαιρική, ολιστική προσέγγιση του θέματος και να ικανοποιούν όλους τους τομείς ανάπτυξης του ατόμου (γνωστικό, συναισθηματικό, ψυχοκινητικό).

- Οι στόχοι του **γνωστικού τομέα** εισάγονται με εκφράσεις όπως: ο/η μαθητής/τρια να είναι σε θέση · Να επιλέγει · Να παρατηρεί · Να ελέγχει μεταβλητές · Να ταξινομεί · Να συμπεραίνει · Να προβλέπει · Να υποθέτει · Να ερμηνεύει · Να ορίζει · Να συγκρίνει · να εξηγεί · Να κατατάσσει · Να ταξινομεί · Να κατηγοριοποιεί · Να προσδιορίζει · Να συνθέτει · Να συντάσσει · Να συσχετίζει · Να συνδέει · Να αντιπαραθέτει · Να διακρίνει · Να μεταφράζει · Να αναγνωρίζει · Να απαριθμεί · Να ελέγχει · Να αποδεικνύει · Να εφαρμόζει · Να επεξηγεί · Να επαληθεύει · Να οργανώνει · Να σχεδιάζει
- Οι στόχοι του **συναισθηματικού τομέα** εισάγονται με εκφράσεις όπως: ο/η μαθητής/τρια να είναι σε θέση · Να αποδέχεται · Να αμφισβητεί · Να απορρίπτεται · Να αρνείται · Να διερωτάται · Να εκτιμά · Να ενθαρρύνει · Να υιοθετεί · Να υποκινεί · Να Υποστηρίζει · Να προτιμά · Να έχει θετική στάση απέναντι στο ? · Να είναι ευνοϊκά διακείμενος · Απέναντι σε ... · Να δίνει αξία στο ... · Να επιθυμεί να κάνει ... · Να είναι πρόθυμος να κάνει...
- Οι στόχοι του **ψυχοκινητικού τομέα** εισάγονται με εκφράσεις όπως: ο/η μαθητής/τρια να είναι σε θέση · Να αποκτήσει δεξιότητες · Να συνεργάζεται · Να εργάζεται ομαδικά · Να χειρίζεται · Να κατασκευάζει · Να οργανώνει · Να συνθέτει · Να παρουσιάζει

4^ο Στάδιο: Επιλογή Μεθοδολογίας

- Για την υλοποίηση ενός προγράμματος Π.Ε. προτείνεται συνδυασμός πολλών διαφορετικών εκπαιδευτικών μεθόδων στο πλαίσιο μιας διεπιστημονικής και συστημικής προσέγγισης των περιβαλλοντικών προβλημάτων. Η Μέθοδος Διεκπεραίωσης Προγράμματος (**Project**) ή «μέθοδος των βιωμάτων» και η **Επίλυση προβλήματος** είναι δυο ευρύτερες στρατηγικές που μπορούν να συμπεριλάβουν, ανάλογα με την περίπτωση, πολλές διαφορετικές μεθόδους που ανταποκρίνονται στους επιμέρους στόχους.
- **Η Μέθοδος Διεκπεραίωσης Προγράμματος (Project)**
Εφαρμόζεται περισσότερο από κάθε άλλη μέθοδο στο πλαίσιο της Π.Ε. και είναι η περισσότερο διεπιστημονική και ολιστική. Η μέθοδος αυτή είναι ένας τρόπος ομαδικής διδασκαλίας όπου όλοι συμμετέχουν αποφασιστικά ενώ και η ίδια η διαδικασία διαμορφώνεται και διεξάγεται από όλους τους συμμετέχοντες.
- **Επίλυση προβλήματος**
Η επίλυση προβλήματος εφαρμόζεται προκειμένου να αντιμετωπισθεί μια προβληματική κατάσταση που απαιτεί λύση ή να απαντηθούν επιμέρους ερωτήματα που συνδέονται με αυτή. Είναι μια μέθοδος που εμπλέκει τους εκπαιδευόμενους στην επίλυση ενός συγκεκριμένου περιβαλλοντικού προβλήματος και εμπεριέχει τη διάσταση της έρευνας και της δράσης.
- **Άλλες μέθοδοι, μέσα, τεχνικές και εργαλεία** που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε προκειμένου να υλοποιηθούν οι επιμέρους στόχοι του προγράμματος είναι η συζήτηση, η διάλεξη, η αντιπαραθέση απόψεων, η μελέτη πεδίου, η μελέτη περίπτωσης, η χαρτογράφηση εννοιών, ο καταγισμός ιδεών, η καθοδηγούμενη περιβαλλοντική ερμηνεία, η επισκόπηση, τα περιβαλλοντικά μονοπάτια, το σενάριο, η αποσαφήνιση αξιών, η έρευνα δράσης, ο περιβαλλοντικός έλεγχος, η πειραματική μέθοδος, η χρήση οπτικοακουστικών μέσων, η προσομοίωση σε Η/Υ, τα παιχνίδια γνωριμίας και ανατροφοδότησης της ομάδας, τα παιχνίδια ρόλων, η δραματοποίηση, το θεατρικό παιχνίδι, η προσομοίωση κ.α.

5^ο Στάδιο: Δραστηριότητες

- Οι εκπαιδευτικοί μαζί με τους μαθητές επιλέγουν τις δραστηριότητες που ικανοποιούν τους στόχους του προγράμματος που έχουν τεθεί (αναζήτηση βιβλιογραφίας, συλλογή πληροφοριών από άτομα ή φορείς, συνεντεύξεις ειδικών, επίσκεψη σε χώρους σχετικούς με το θέμα...)
- Γίνεται χωρισμός σε υπο-ομάδες που αναλαμβάνουν τα προτεινόμενα υποθέματα και την υλοποίηση των αντίστοιχων δραστηριοτήτων.

Η ανάπτυξη ενός προγράμματος ακολουθεί την εξής πορεία (ενδεικτικά)

- Η πορεία (δραστηριότητες και δράσεις) ενός προγράμματος καλό είναι να καταγράφονται σε ένα σύντομο **Ημερολόγιο του Προγράμματος**. Αυτό διευκολύνει την αποτίμηση και την ανατροφοδότηση.
- Οι υπο-ομάδες παρουσιάζουν στην ολομέλεια τα αποτελέσματα των εργασιών τους.
- Επιδιώκεται η συνεργασία με την Τοπική Κοινωνία (Πρόσωπα, Φορείς, Σύλλογοι...)
- Εννοείται πως αναζητείται οποιαδήποτε διευκόλυνση (εκπαιδευτικό υλικό, συνεργασίες κλπ) από την Υπεύθυνη Π.Ε.
- Σε κάθε δραστηριότητα του προγράμματος να απασχολεί την ομάδα η **ασφαλής** διεκπεραίωση των ενεργειών της, συζητώντας όλα τα απαραίτητα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται.
- Επισημαίνεται ότι κατά την διάρκεια υλοποίησης του Προγράμματος Περιβαλλοντικής, **προτεραιότητα δίδεται στην αυστηρή τήρηση των υγειονομικών πρωτοκόλλων** για την αντιμετώπιση των επιδημιολογικών κινδύνων με βάση τις οδηγίες του ΕΟΔΥ, στο πλαίσιο μείωσης της πιθανότητας να εκτεθεί ο μαθητικός πληθυσμός και το εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολικών μονάδων σε επικίνδυνο ιικό φορτίο.

6^ο Στάδιο : Σύνθεση

- Οι μαθητές ταξινομούν τα στοιχεία που συνέλεξαν και τις εμπειρίες τους στο χώρο και το χρόνο κατά υπο-ομάδα, τα συνδέουν μεταξύ τους, συζητούν, επανέρχονται σε θέματα που προέκυψαν ή σε νέες δραστηριότητες και οδηγούνται σε συμπεράσματα και προτάσεις.

7^ο Στάδιο : Δράσεις

- Οι μαθητές σχεδιάζουν μαζί με τους εκπαιδευτικούς και αναλαμβάνουν τοπικές **δράσεις**, θετικές για το περιβάλλον και τα περιβαλλοντικά προβλήματα που μελέτησαν στο πρόγραμμά τους.
Ενδεικτικά ως δράσεις αναφέρουμε την κοινοποίηση προτάσεων και συμπερασμάτων της έρευνας προς αρμόδιους Φορείς, την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση γονέων, κηδεμόνων, μαθητών και εκπαιδευτικών, τη δεντροφύτευση, τον καθαρισμό περιοχών, την ανάρτηση στην ιστοσελίδα του σχολείου, την έκδοση μαθητικού εντύπου ή αφίσας κ.ά.

8^ο Στάδιο : Παρουσίαση

- Οι μαθητές παρουσιάζουν τα συμπεράσματά τους στη σχολική κοινότητα και την τοπική κοινωνία για τη διάχυση των αποτελεσμάτων.
- Η παρουσίαση μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους (διάλεξη, θεατρικό δρώμενο, κατασκευή αφίσας, δημιουργία video, σύνθεση τραγουδιού, έκδοση) τηρώντας τα υγειονομικά πρωτόκολλα για την αντιμετώπιση των επιδημιολογικών κινδύνων με βάση τις οδηγίες του ΕΟΔΥ.

9^ο Στάδιο : Αξιολόγηση

- Αξιολογείται η επιτυχία των αρχικών στόχων από την παιδαγωγική ομάδα και τους μαθητές (αρχικά-ενδιάμεσα- τελικά).

Σημειώνεται, πως τα παραπάνω είναι ενδεικτικές προτάσεις για την υλοποίηση ενός προγράμματος που συντάχθηκαν για την διευκόλυνση των εκπαιδευτικών που αναλαμβάνουν την υλοποίηση προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Κάθε εκπαιδευτικός τα προσαρμόζει στις ανάγκες και στις ιδιαιτερότητες της ομάδας του.

Οι Υπεύθυνες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ΔΠΕ & ΔΔΕ Αχαΐας
Ελένη Αντωνοκοπούλου - Ιωάννα Παπαϊωάννου